

5461

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Kivnerald
 Socken: Aderslöv
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Rikard Karlsson
 Adress: Jönköpings län, Alvesta.
 Berättat av: Upptecknaren
 Född år 1906 i Aderslöv

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Ostugille på Strandtorpet i
 Aderslöv 1915.

- Hej du, Kalle, vi ä' vaggarna te ä
 skada te voot ostugille ingen koana
 sanss redit. Ja si att på Kasa ä
 skåva mjölka mennä nu ä'n färut.
 Märka dä ä' långt fram på hästen
 ä' groen ka råjat ä' foga bast
 ä' bli samma. Ä' ja talte ve Sven
 Joans Åling i gåa, kang sac att
 kang vell betala igen sin mjölk
 ingen dä bleä ventä redit.

Det var mer som talade till far.
 Det var fram i september och ka

Skriv endast på denna sida!

9 sid.

vilde äta sin julast, medan kerna
gingo på groen (ätervärtas). Den ko-
de fåret bytet mjölk till grankest-
terna Svæn Jakobs Åling, Manda på Trä-
an, Skräddars-Augusta, Friska-Mayan
Augusthillsens Emma och Lis-Pel-
la-Skens Ingre Maria i Hälvet. De
bytte mjölk sig emellan för att få
i kop tillräckligt mjölk till en stor
julast.

Mor fick släpa till sitt astagille och
för lämnade henne pengar till kalaset.
Ei barn glödde oss mycket åt det som
känna skulle. Det skulle vankas bek-
bröd, och vaffelgröt och fykkaaffli i
stugan. Det var inte vardags saker
ärogt av det. Det vattades i mun.

Men på ord.

Mor var efter mjöl och socker
och övriga saker till ostagillet. Och
så kom bakdosan från först deg-
träget och sedan bakebordet. Inert
laddade det gott av nybakat vetebröd
i stugan.

Dagen efter skulle ostagillet
gå av stapeln. Mor skurade, pulssade
och fejade. Det måste vara snyggt
när gummarna skulle komma. De vara
väl sådana, att de gärna ville kritisera.
Mor skurade golvet väl rent, hängde
upp nystårts gardiner för fönstren
och la de på rena dukar på bordet.
Höstens ostagille var ingen obetyd-
lig tillrägelse. Den måste ägas nå

dig uppmärksamhet.

Den stora dagen kom. Li var av
sängen lite tidigare än vanligt. Men
hade det stora kaffebrudet duket
vid matiden. Då skulle de komma.
Så hade det blivit sagt.

Först kom Manda på Präan. Hon
hade tre kannor mjölk stoft mil.
På kom Skräddans - Augusta. Hon ha-
de sex kannor kon. Men hade bärst
lika mycket vill kunna. Så kom Lin-
Della Pehens Inge Maria i Kallet och
alla de andra. En del hade tre kannor,
en del fyra och en del sex, beroc-
de på hur mycket man hade bärst
ka dem. Men bytte jämt mat jämt.

Men hade skurat den stora kop-

per kitteln såkligt väl, så att den
sken som en sal invändigt. Den stod
mitt på kaksalvet. På fort gummerna
kamma slag de / de ville ju förstas
gärna visa huru stgvt mål de hade
tagit) mjölken i kitteln. Men alla
hade slagit dit sin mjölk, så var
den full.

Den fick slå där den stod sedan
började framtusen sig inne i stugum-
met, där kaffeberdet stod dukat. Det
var halv sorters kakor, tvådelade var
att en utav gummerna på fallrör.
Det var dels jästakör, som det kallades.
Det var en bulle, en skiva och en
smicka och en sort som kallades
för pajkar. Så var det nu fyra sor-

tes kringlar av samma slag. Rosten
var småbröd och pepparkakor.

Det var ett väldigt "kackelarium"
i stugan medan kaffet dracks. De
sista kändelserna ventilrades ef-
ter alla konstens regler. Och det
kände nog att känningar sam in-
te bara närvarande fingro bara
med på baken.

Jumorna dröjde kvar ett par tim-
mar. Sedan droppade de av antingen en
och en eller också i sällskap. Kaker-
na som de icke arkat äta upp ledes
i botten på krukarna. De skulle
de komma varande ha. Bar det så att
det fanns barn på stället, så blev det
allt glädje, när deras mor kom hem

Beskrivning var inte vardagsmat i
fattiga hem på landsbygden på den ti-
den.

Sken Joans Åling stamade koss.
Hon skulle hjälpa oss att ysta ostarna
Gummarna eldade upp i kakspiseln
satta på fatarringen och lyfte på
den tunga biten. Kakspis Joans
inte i köket, utan man eldade på
källan, medan vätskan färbönn upp i
ett brett svart svalg.

När det gått en stund, kände Sken
Joans Åling mer kanden i mjölken.
För att känna efter om den var lo-
gen varm. Någon termometer fanns
inte.

Snart var mjölken lagen varm.

kitteln lyftes från elden. Och så började kling att pinnas omkring med läpset som det lätte läpset hade hon i en bit av gammal bem-sellsoav. Det såg ut som ett litet knycke. Han krypte på knytet medan han sådde omkring med dattarna i mjölken.

Efter denna behandling kälades kitteln över en stund med en duk. Mjölken skulle stå och lockna. När den locknat togs ^{osten} den upp från mjölken eller rättare sagt vasslen och spjötades i kargarna.

När tag undan en del av vasslen till vasslagrat. Sedan sattes den stora kitteln åter på elden

Man skulle koka jockvassa, vilket
följde så att vasslen skumma-
des, när den hade kommit i kok.

Det som flöt upp på ytan var lykt
som gräddde och smokade mycket
gott.

Efteråt kokade man en brökan-
regröta full med "vattlagröt". Man
kallade den på risgrepp. Till användning
för det grova brödet, potatisen och
den salta sillen var det riktigt
kolas för oss barn i det fattiga hem-
met. Så man kan förstå, att kåstens
astagillen uti på småländsk landskygga
vara glada och trevliga handlingar.

Ännu finns det ju en del kvar av dem,
men med mejeriernas uppkomst försvinner de
och mer och mer.